తఙ్కురుతే । తస్మాదుత్సన్నధర్మ్యాయే ప్రజాఽభి సగ్ంశ్రయన్తి ॥ ౯౧ ॥

కుర్వతే ధత్తే కుర్వతే పఞ్చ చ ॥ ౨౩ ॥

ప్రాజాపత్యా చతుష్టయ్యో యో వై యః సితుశ్చత్వారో యథాఽనిక్తం ప్రజాపతయే త్వా యథా ప్రోక్షితవిభూరావా ప్రజాపతిరకామయతాశ్వమేధేన ప్రజాపతిర్న కిఞ్చ న సావిత్రమాబ్రహ్మన్ప్రజాపతిర్దేవేభ్యః ప్రజాపతీ రక్షాగ్ంసి ప్రజాపతిమాఘ్నతి విభూరశ్వనామాన్యమ్బాగ్ంస్యేకయూపో రాజ్ఞదాలమేకవిగ్ంశో దేవాః పురుషస్త్రయోవిగ్ంశతిః ॥ ౨౩ ॥

ప్రాజాపత్యా తస్మాదశ్వమేధయాజీ యత్పరిమితా యద్యజ్ఞముఖే యో దీక్షాన్దివానైవ త్రయ ఇమే సితాయ ప్రాణాపానావేవాస్మిన్తస్మాద్రాజన్య ఏకనవతిః ॥ ౯౧ ॥

ప్రాజాపత్యాస్సగ్ంశ్రయన్తి ॥ హరిః ఓమ్ ॥

నవమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రజాపతిరశ్వమేధమసృజత । సోఽస్మాథ్సృష్టోఽపాక్రామత్ । తమష్టాదశిభిరను ప్రాయుఙ్క్త । తమాప్నోత్ । తమాప్త్వాఽష్టాదశిభిరవారున్ధ । యదష్టాదశిన ఆలభ్యన్తే । యజ్ఞమేవ తైరాప్త్వా యజమానోఽవరున్ధే । సంవథ్సరస్య వా ఏషా ప్రతిమా । యదష్టాదశినః । ద్వాదశ మాసాః పఞ్చర్తవః ॥ ౧ ॥ సంవథ్సరోఽష్టాదశః । యదష్టాదశిన ఆలభ్యన్తే । సంవథ్సరమేవ తై-

రాప్త్వై యజమానోఽవరున్ధే । అగ్నిష్ఠేఽన్యాన్పశూనుపాకరోతి । ఇతరేషు యూపేష్వష్టాదశినోఽజామిత్వాయ । నవనవాలభ్యన్తే సవీర్యత్వాయ । యదారణ్యైస్సగ్ంస్థాపయేత్ । వ్యవస్యేతాం పితాపుత్రౌ । వ్యధ్వానః క్రామేయుః । విదూరఙ్గ్రామయో-ర్గ్రామాన్తౌ స్యాతామ్ ॥ ౨ ॥ ఋక్షీకాః పురుషవ్యాఘ్రాః పరి-మోషిణ ఆవ్యాధినీస్తస్కరా అరణ్యేష్వాజాయేరన్ । తదా-హుః । అపశవో వా ఏతే । యదారణ్యాః । యదారణ్యైస్సగ్ం స్థాపయేత్ । క్షిప్రే యజమానమరణ్యం మృతగ్ం హరేయుః । అరణ్యాయతనా హ్యారణ్యాః పశవ ఇతి । యత్పశూన్నాలభేత । అ-నవరుద్ధా అస్య పశవస్స్యుః । యత్పర్యగ్నికృతానుత్సృజేత్ ॥ ౩ ॥ యజ్ఞవేశసఙ్కుర్యాత్ । యత్పశూనాలభతే । తేనైవ పశూనవరు-న్ధే । యత్పర్యగ్నికృతానుత్సృజతి । యజ్ఞవేశసాయ । అవరుద్ధా అస్య పశవో భవన్తి । న యజ్ఞవేశసమ్భవతి । నయజమానమరణ్య-మ్మృతగ్ం హరన్తి । గ్రామ్యైస్సగ్ంస్థాపయతి । ఏతే వై పశవః క్షేమో నామ । సం పితాపుత్రావవస్యతః । సమధ్వానః క్రామ-న్తి । సమన్తికఙ్గ్రామయోర్గ్రామాన్తౌ భవతః । నర్క్షీకాః పురుషవ్యాఘ్రాః పరిమోషిణ ఆవ్యాధినీస్తస్కరా అరణ్యేష్వా-జాయన్తే ॥ ౪ ॥ ఋతవస్స్యాతాముత్సృజేత్సప్తత్రీణి చ ॥ ౧ ॥

ప్రజాపతిరకామయతోభౌ లోకావవరున్ధీయేతి । స ఏ-తానుభయాన్పశూనపశ్యత్ । గ్రామ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ ।

తానాలభత । తైరేవ స ఉభౌ లోకావవారున్ధ । గ్రామ్యై-
రేవ పశుభిరిమల్లోకమవారున్ధ । ఆరణ్యైరముమ్ । యద్గ్రా-
మ్యాన్పశూనాలభతే । ఇమమేవ తైర్లోకమవరున్ధే । యదార-
ణ్యాన్ ॥ ౫ ॥ [illegible] అముం తైః । అనవరుద్ధో వా ఏతస్య సంవత్సర ఇ-
త్యాహుః । య ఇత ఇతశ్చాతుర్మాస్యాని సంవత్సరం ప్రయుఙ్క్త
ఇతి । ఏతావాన్ వై సంవత్సరః । యచ్చాతుర్మాస్యాని । యద్దే-
తే చాతుర్మాస్యాః పశవ ఆలభ్యన్తే । ప్రత్యక్షమేవ తైస్సంవత్స-
రం యజమానోఽవరున్ధే । వి వా ఏష ప్రజయా పశుభిర్ ఋధ్యతే ।
యస్సంవత్సరం ప్రయుఙ్క్తే । సంవత్సరస్సువర్గో లోకః ॥ ౬ ॥
సువర్గన్తు లోకన్నారాధ్నోతి । ప్రజా వై పశవ ఏకాదశినీ ।
యదేత ఏకాదశినాః పశవ ఆలభ్యన్తే । సాక్షాదేవ ప్రజాం పశూన్
యజమానోఽవరున్ధే । ప్రజాపతిర్విరాజమసృజత । సా సృష్టాఽశ్వ-
మేధం ప్రావిశత్ । తాన్దశభిరను ప్రాయుఙ్క్త । తామాప్నో-
త్ । తామాప్త్వా దశభిరవారున్ధ । యద్దశిన ఆలభ్యన్తే ॥ ౭ ॥
విరాజమేవ తైరాప్త్వా యజమానోఽవరున్ధే । ఏకాదశ దశత ఆల-
భ్యన్తే । ఏకాదశాక్షరా త్రిష్టుప్ । త్రైష్టుభాః పశవః । పశూ-
నేవావరున్ధే । వైశ్వదేవో వా అశ్వః । నానా దేవత్యాః పశవో
భవన్తి । అశ్వస్య సర్వత్వాయ । నానారూపా భవన్తి । తస్మా-
న్నానారూపాః పశవః । బహురూపా భవన్తి । తస్మాద్బహురూ-
పాః పశవస్సమృద్ధ్యై ॥ ౮ ॥ ఆరణ్యాల్లోకో దశిన ఆ లభ్యన్తే
నానారూపాః పశవో ద్వే చ ॥ ౨ ॥

అస్మై వై లోకాయ గ్రామ్యాః పశవ ఆలభ్యన్తే । అము-
ష్మా ఆరణ్యాః । యద్గ్రామ్యాన్పశూనాలభతే । ఇమమేవ తైర్లో-
కమవరున్ధే । యదారణ్యాః । అము న్తైః । ఉభయాన్పశూ-
నాలభతే । గ్రామ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ । ఉభయోర్లో-
కయోరవరుద్ధ్యై । ఉభయాన్పశూనాలభతే ॥ ౯ ॥ గ్రా-
మ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ । ఉభయస్యాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై । ఉభ-
యాన్పశూనాలభతే । గ్రామ్యాగ్ంశ్చారణ్యాగ్ంశ్చ । ఉభ-
యేషాం పశూనామవరుద్ధ్యై । త్రయస్త్రయో భవన్తి । త్రయ
ఇమే లోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ।
కస్మాత్సత్యాత్ ॥ ౧౦ ॥ అస్మిన్లోకే బహవః కామా ఇతి । య-
త్సమానీభ్యో దేవతాభ్యోఽన్యేఽన్యే పశవ ఆలభ్యన్తే । అస్మిన్నే-
వ తల్లోకే కామాన్దధాతి । తస్మాదస్మిన్లోకే బహవఃకామాః । త్రి-
యాణా న్త్రియాణాగ్ం సహ నవ జుహోతి । త్ర్యావృతో వై దే-
వాః । త్ర్యావృత ఇమే లోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । ఏ-
షాం లోకానాఙ్క్లృప్త్యై । పర్యగ్నికృతానారణ్యానుత్సృజన్త్య-
హిగ్ంసాయై ॥ ౧౧ ॥

అవరుద్ధ్యై ఉభయాన్పశూనాలభతేసత్యాదహిగ్ంసాయై ॥ 3 ॥

యుఞ్జన్తి బ్రధ్నమిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో బ్రధ్నః ।
ఆదిత్యమేవాస్మై యునక్తి । అరుషమిత్యాహ । అగ్నిర్వా అరు-
షః । అగ్నిమేవాస్మై యునక్తి । చరన్తమిత్యాహ । వాయుర్వై
చరన్ । వాయుమేవాస్మై యునక్తి । పరితస్థుష ఇత్యాహ ॥ ౧౨ ॥

ఇమే వై లోకాః పరిత్తస్థుషః। ఇమానేవాస్మై లోకాన్యునక్తి। రో-
చన్తే రోచనా దివీత్యాహ। నక్షత్రాణి వై రోచనా దివి। నక్షత్రా-
ణ్యేవాస్మై రోచయతి। యుఞ్జన్త్యస్య కామ్యేత్యాహ। కామా-
నేవాస్మై యునక్తి। హరీవిపక్షసేత్యాహ। ఇమె వై హరీ విపక్షసా।
ఇమె ఏవాస్మై యునక్తి ॥ ౧౩ ॥ శోణా ధృష్ణూన్నృవాహసేత్యా-
హ। అహోరాత్రె వై నృవాహసా। అహోరాత్రె ఏవా-
స్మై యునక్తి। ఏతా ఏవాస్మై దేవతా యునక్తి। సువర్గస్య లోకస్య
సమష్ట్యై। కేతుఙ్కృణ్వన్న కేతవ ఇతి ధ్వజం ప్రతిముఞ్చతి। య-
శ ఏవైనగ్ంం రాజ్ఞాఙ్గమయతి। జీమూతస్యేవ భవతి ప్రతీకమిత్యా-
హ। యథాయజురేవైతత్। యే తే పన్థానస్సవితః పూర్వ్యాస
ఇత్యధ్వర్యుర్యజమానం వాచయత్యభిజిత్యై ॥ ౧౪ ॥ పరా వా
ఏతస్య యజ్ఞ ఏతి। యస్య పశురుపాకృతోఽన్యత్ర వేద్యా ఏతి। ఏ-
తగ్ంం స్తోతరేతేన పథా పునరశ్వమావర్తయాసి న ఇత్యాహ। వా-
యుర్వై స్తోతా। వాయుమేవాస్య పరస్తాద్దధాత్యావృత్త్యై। య-
థా వై హవిషో గృహీతస్య స్కన్దతి। ఏవం వా ఏతదశ్వస్య స్క-
న్దతి। యదస్యోపాకృతస్య లోమాని శీయన్తే। యద్వాలేషు కా-
చానావయన్తి। లోమాన్యేవాస్య తత్సమ్భరన్తి ॥ ౧౫ ॥ భూ-
ర్భువస్సువరితి ప్రాజాపత్యాభిరావయన్తి। ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః।
స్వయైవైనం దేవతయా సమర్ధయన్తి। భూరితి మహిషీ। భువ ఇ-
తి వావాతా। సువరితి పరివృక్తీ। ఏషాం లోకానామభిజిత్యై।
హిరణ్యయాః కాచా భవన్తి। జ్యోతిర్వై హిరణ్యమ్। రాష్ట్రే-

మశ్వమేధః ॥ ౧౬ ॥ జ్యోతిషైవాస్మై రాష్ట్రీశ్చ ప్రమీచీం ద-
ధాతి । సహస్రం సమ్భవన్తి । సహస్రసమ్మితస్సువర్గో లోకః । సువ-
ర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై । అప వా ఏతస్మాత్తేజ ఇన్ద్రియం పశవ-
శ్శ్రీః క్రామన్తి । యోఽశ్వమేధేన యజతే । వసవస్త్వాఽఞ్జన్తు
గాయత్రేణ ఛన్దసేతి మహిష్యభ్యనక్తి । తేజో వా ఆజ్యమ్ ।
తేజో గాయత్రీ । తేజసైవాస్మై తేజోఽవరున్ధే ॥ ౧౭ ॥ రుద్రా-
స్త్వాఽఞ్జన్తు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేతి వావాతా । తేజో వా ఆజ్యమ్ ।
ఇన్ద్రియం త్రిష్టుప్ । తేజసైవాస్మా ఇన్ద్రియమవరున్ధే । ఆదిత్యా-
స్త్వాఽఞ్జన్తు జాగతేన ఛన్దసేతి పరివృక్తీ । తేజో వా ఆజ్యమ్ ।
పశవో జగతీ । తేజసైవాస్మై పశూనవరున్ధే । పత్నయోఽ-
భ్యఞ్జన్తి । శ్రియా వా ఏతద్రూపమ్ ॥ ౧౮ ॥ యత్పత్నయః ।
శ్రియమేవాస్మిన్తద్దధతి । నాస్మాత్తేజ ఇన్ద్రియం పశవశ్శ్రీ-
రపక్రామన్తి । లాజీ౩ఞ్ఛాచీ౩న్ యశో మమా౪ ఇత్యతి-
రిక్తమన్నమశ్వాయోపాహరన్తి । ప్రజామేవాన్నాదీం కుర్వతే ।
ఏతద్దేవా అన్నమత్తైతదన్నమద్ధి ప్రజాపత ఇత్యాహ । ప్ర-
జాయామేవాన్నాద్యం దధతే । యది నావజిఘ్రేత్ ।
అగ్నిః పశురాసీదిత్యవఘ్రాపయేత్ । అవ హైవ జిఘ్రతి । అక్రా-
న్వాజీ క్రమైరత్యక్రమీద్వాజీ ద్యౌస్తే పృష్ఠం పృథివీ సధస్థమిత్యశ్వ-
మనుమన్త్రయతే । ఏషాం లోకానామభిజిత్యై । సమిద్ధో అఞ్జ-
న్కృదరం మతీనామిత్యశ్వస్యాప్రియో భవన్తి సరూపత్వాయ ॥ ౧౯ ॥

పరితస్థుష ఇత్యాహేమా ఏవాస్మై యునక్త్యభిజిత్యై భర-
త్యశ్వమేధో రుద్ధ్యై రూపాణ్యప్రభృతి త్రీణి చ ॥ ౮ ॥

తేజసా వా ఏష బ్రహ్మవర్చసేన వ్యృధ్యతే । యోఽశ్వమేధే-
న యజతే । హోతా చ బ్రహ్మా చ బ్రహ్మోద్యం వదతః ।
తేజసా చైవైనం బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః । దక్షిణతో బ్ర-
హ్మా భవతి । దక్షిణత ఆయతనో వై బ్రహ్మా । బార్హస్పత్యో వై బ్ర-
హ్మా । బ్రహ్మవర్చసమేవాస్య దక్షిణతో దధాతి । తస్మాద్దక్షిణోఽ-
ర్ధో బ్రహ్మవర్చసితరః । ఉత్తరతో హోతా భవతి ॥ ౨౦ ॥ ఉ-
త్తరత ఆయతనో వై హోతా । ఆగ్నేయో వై హోతా । తేజో వా
అగ్నిః । తేజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి । తస్మాదుత్తరోఽర్ధస్తేజస్వి-
తరః । యూపమభితో వదతః । యజమానదేవత్యో వై యూపః ।
యజమానమేవ తేజసా చ బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః । కిగ్ం
స్విదాసీత్పూర్వచిత్తిరిత్యాహ । ద్యౌర్వై వృష్టిః పూర్వచిత్తిః ॥ ౨౧ ॥

దివమేవ వృష్టిమవరున్ధే । కిగ్ం స్విదాసీద్బృహద్వయ ఇత్యా-
హ । అశ్వో వై బృహద్వయః । అశ్వమేవావరున్ధే । కిగ్ంస్వి-
దాసీత్పిశఙ్గిలేత్యాహ । రాత్రిర్వై పిశఙ్గిలా । రాత్రిమేవావ
రున్ధే । కిగ్ంస్విదాసీత్పిలిప్పిలేత్యాహ । శ్రీర్వై పిలిప్పిలా । అ-
న్నాద్యమేవావరున్ధే ॥ ౨౨ ॥ కస్స్విదేకాకీ చరతీత్యాహ । అ-
సౌ వా ఆదిత్య ఏకాకీ చరతి । తేజ ఏవావరున్ధే । క ఉస్విజ్జాయతే
పునరిత్యాహ । చన్ద్రమా వై జాయతే పునః । ఆయురేవావరున్ధే ।
కిగ్ంస్విద్ధిమస్య భేషజమిత్యాహ । అగ్నిర్వై హిమస్య భేషజ-

మ్ । బ్రహ్మవర్చసమేవావరున్ధే । కిగ్ం స్విద్ధావపనం మహది-
త్యాహ ॥ ౨౩ ॥ అయం వై లోక ఆవపనమ్మహత్ । అస్మిన్నే-
వ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । పృచ్ఛామి త్వా పరమన్తం పృథివ్యా ఇత్యా-
హ । వేదిర్వై పరోఽన్తః పృథివ్యాః । వేదిమేవావరున్ధే । పృచ్ఛా-
మిత్వా భువనస్య నాభిమిత్యాహ । యజ్ఞో వై భువనస్య నాభిః । య-
జ్ఞమేవావరున్ధే । పృచ్ఛామి త్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేత ఇత్యాహ ।
సోమో వై వృష్ణో అశ్వస్య రేతః । సోమపీథమేవావరున్ధే । పృ-
చ్ఛామి వాచః పరమవ్యోమేత్యాహ । బ్రహ్మ వై వాచః పరమ-
వ్యోమ । బ్రహ్మవర్చసమేవావరున్ధే ॥ ౨౪ ॥

హోతా భవతి వై వృష్టిః పూర్వచిత్తిరన్నాద్యమేవావరున్ధే
మహదిత్యాహ సోమో వై వృష్ణో అశ్వస్య రేతశ్చత్వారి చ ॥౫॥

అప వా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామన్తి । యోఽశ్వమేధేన
యజతే । ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహేతి సంజ్ఞప్యమా-
న ఆహుతీర్జుహోతి । ప్రాణానేవాస్మిన్దధాతి । నాస్మాత్ప్రా-
ణా అపక్రామన్తి । అవన్తీస్స్థావన్తీస్త్వాఽవన్తు । ప్రియన్త్వా ప్రి-
యాణామ్ । వర్షిష్ఠమాప్యానామ్ । నిధీనాన్త్వా నిధిపతిగ్ం
హవామహే వసో మమేత్యాహ । అప వా అస్మై తద్ధ్నువతే ॥ ౨౫ ॥
అథో ధువన్త్యేవైనమ్ । అథో న్యేవాస్మై హ్నువతే । త్రిః పరియ-
న్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవైనల్లోకేభ్యో ధువతే । త్రిః
పునః పరియన్తి । షట్సంపద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుభి-
రేవైనన్ధువతే । అప వా ఏతేభ్యః ప్రాణాః క్రామన్తి ॥ ౨౬ ॥

యేయజ్ఞే ధువన న్తనుతే । నవకృత్వః పరియన్తి । నవ వై పురుషే
ప్రాణాః । ప్రాణానేవాత్మన్దధతే । నైభ్యః ప్రాణా అపక్రా
మన్తి । అమ్బే అమ్బాల్యమ్బిక ఇతి పత్నీముదానయతి । అహ్వ-
త్యైవైనామ్ । సుభగే కామ్పీలవాసినీత్యాహ । తప ఏవైనాముపన-
యతి । సువర్గే లోకే సంప్రోర్ణ్వాథామిత్యాహ ॥ ౨౭ ॥ సు-
వర్గమేవైనాం లోకం గమయతి । ఆఽహమజాని గర్భధమాత్వమ-
జాఽసి గర్భధమిత్యాహ । ప్రజా వై పశవో గర్భః । ప్రజామేవ ప
శూనాత్మన్ధత్తే । దేవా వా అశ్వమేధే పవమానే । సువర్గం లో-
కం న ప్రాజానన్ । తమశ్వః ప్రాజానాత్ । యథ్సూచీభిర-
సిపథాన్కల్పయన్తి । సువర్గస్య లోకస్య ప్రజ్ఞాత్యై । గాయ-
త్రీ త్రిష్టుబ్జగతీత్యాహ ॥ ౨౮ ॥ [illegible] యథాయజురేవైతత్ । త్రి-
య్యస్సూచ్యో భవన్తి । అయస్మయ్యో రజతా హరిణ్యః । అస్యై
వై లోకస్య రూపమయస్మయ్యః । అన్తరిక్షస్య రజతాః । దివో
హరిణ్యః । దిశో వా అయస్మయ్యః । అవాన్తరదిశా రజతాః ।
ఊర్ధ్వా హరిణ్యః । దిశ ఏవాస్మై కల్పయతి । కస్త్వాచ్ఛ్యతి కస్త్వా
విశాస్తీత్యాహాహిగ్ంసాయై ॥ ౨౯ ॥ హ్నువతే క్రామన్త్యర్ణ్వా-
థామిత్యాహ జగతీత్యాహ కల్పయత్యేకఞ్చ ॥ ౬ ॥

అపవా ఏతస్మాచ్ఛ్రీ రాష్ట్రం క్రామతి । యోఽశ్వమేధే-
న యజతే । ఊర్ధ్వామేనాముచ్ఛ్రయతాదిత్యాహ । శ్రీర్వై రా-
ష్ట్రమశ్వమేధః । శ్రియమేవాస్మై రాష్ట్రమూర్ధ్వముచ్ఛ్రయతి ।
వేణుభారం గిరావివేత్యాహ । రాష్ట్రం వై భారః । రాష్ట్ర-

మైవాస్మై పర్యూహతి । అథాస్యై మధ్యమేధతామిత్యాహ । శ్రీ-
ర్వై రాష్ట్రస్య మధ్యమ్ ॥ ౩౦ ॥ శ్రియమేవావరున్ధే । శీతే
వాతే పునన్నివేత్యాహ । క్షేమో వై రాష్ట్రస్య శీతో వాతః ।
క్షేమమేవావరున్ధే । యద్ధరిణీ యవమత్తీత్యాహ । విడ్వై హరిణీ ।
రాష్ట్రం యవః । విశ ఏవాస్మై రాష్ట్రఞ్ సమీచీం దధాతి । న పు-
ష్టం పశు మన్యత ఇత్యాహ । తస్మాద్రాజా పశూన్న పుష్యతి ॥ ౩౧ ॥
శూద్రా యదర్యజారా న పోషాయ ధనాయతీత్యాహ । తస్మా-
ద్వైశీపుత్రం నాభిషిఞ్చన్తే । ఇయం యకా శకున్తికేత్యాహ ।
విడ్వై శకున్తికా । రాష్ట్రమశ్వమేధః । విశ ఏవాస్మై రాష్ట్ర-
ఞ్ సమీచీం దధాతి । ఆహలమితి సర్పతీత్యాహ । తస్మాద్రాష్ట్రా-
య విశస్సర్పన్తి । ఆహత గభే పస ఇత్యాహ । విడ్వై గభః ॥ ౩౨ ॥
రాష్ట్రం పసః । రాష్ట్రమేవ విశ్యాహన్తి । తస్మాద్రాష్ట్రీ
విశం ఘాతుకమ్ । మాతా చ తే పితా చ త ఇత్యాహ । ఇయం వై మా-
తా । అసౌ పితా । ఆభ్యామేవైనం పరిదదాతి । అగ్రం వృక్షస్య రో-
హత ఇత్యాహ । శ్రీర్వై వృక్షస్యాగ్రమ్ । శ్రియమేవావరున్ధే
॥ ౩౩ ॥ ప్రసులామీతి తే పితా గభే ముష్టిమతంసయదిత్యా-
హ । విడ్వై గభః । రాష్ట్రం ముష్టిః । రాష్ట్రమేవ విశ్యాహ-
న్తి । తస్మాద్రాష్ట్రీ విశం ఘాతుకమ్ । అప వా ఏతేభ్యః ప్రా-
ణాః క్రామన్తి । యే యజ్ఞే పూతం వదన్తి । దధిక్రావ్ణ్ణో అకా-
రిషమితి సురభిమతీమృచం వదన్తి । ప్రాణా వై సురభయః । ప్రా-
ణానేవాత్మన్దధతే । నైభ్యః ప్రాణా అపక్రామన్తి । ఆపో హి ష్ఠా

మత్తో భువ ఇత్యధ్వివ్యార్ఘయన్తే । ఆపో వై సర్వా దేవతాః । దేవతాభిరేవాత్మానం పవయన్తే ॥ ౩౪ ॥

రాష్ట్రస్య మధ్యం పుష్యతి గర్భో రుద్ధం దధతే చత్వారి చ ॥ ౭ ॥

ప్రజాపతిః ప్రజాస్సృష్ట్వాప్రైణాఽనుప్రావిశత్ । తాభ్యః పునస్సమ్భవితుం నాశక్నోత్ । సోఽబ్రవీత్ । ఋధ్నవదిత్సః । యో మేఽతః పునస్సమ్భరదితి । తం దేవా అశ్వమేధేనైవ సమభరన్ । తతో వై త ఆర్ధ్నువన్ । యోఽశ్వమేధేన యజతే । ప్రజాపతిమేవ సమ్భరత్యృధ్నోతి । పురుషమాలభతే ॥ ౩౫ ॥ వైరాజో వై పురుషః । విరాజమేవాలభతే । అథో అన్నం వై విరాట్ । అన్నమేవావరున్ధే । అశ్వమాలభతే । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః । ప్రజాపతిమేవాలభతే । అథో శ్రీర్వా ఏకశఫమ్ । శ్రియమేవావరున్ధే । గామాలభతే ॥ ౩౬ ॥ యజ్ఞో వై గౌః । యజ్ఞమేవాలభతే । అథో అన్నం వై గౌః । అన్నమేవావరున్ధే । అజావీ ఆలభతే భూమ్నే । అథో పుష్టిర్వై భూమా । పుష్టిమేవావరున్ధే । పర్యగ్నికృతం పురుషఞ్చారణ్యాగ్ంశ్చోత్సృజన్త్యహిగ్ంసాయై । ఉభే వా ఏతే పశూ ఆలభ్యేతే । యశ్చావమో యశ్చ పరమః । తేఽస్యోభయే యజ్ఞే బద్ధాః । అభీష్టా అభిప్రీతాః । అభిజితా అభిహుతా భవన్తి । నైన దక్షిణ పశవో యజ్ఞే బద్ధాః । అభీష్టా అభిప్రీతాః । అభిజితా అభిహుతా హిగ్ంసన్తి । యోఽశ్వమేధేన యజతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౩౭ ॥

ఋధ్నుదైగామాలభతే పరమోఽష్టౌ చ ॥ ౮ ॥

ప్రీత్యైవ వా ఏష స్తోమేన రాధ్వా । చతుష్టోమేనకృతే-
నాయానాముత్తరేహన్ । ఏకవిగ్ంశే ప్రతిష్ఠాయాం ప్రతితిష్ఠతి ।
ఏకవిగ్ంశాత్ప్రతిష్ఠాయా ఋతూనన్వారోహతి । ఋతవో వై
పృష్ఠాని । ఋతవస్సంవత్సరః । ఋతుష్వేవ సంవత్సరే ప్రతిష్ఠా-
య । దేవతా అభ్యారోహతి । శక్వరయః పృష్ఠం భవన్త్యన్యద-
న్యచ్ఛన్దః । అన్యేఽన్యే వా ఏతే పశవ ఆలభ్యన్తే ॥ ౩౮ ॥ ఉ-
తేవ గ్రామ్యాః । ఉతేవారణ్యాః । అహరేవ రూపేణ సమర్ధయ-
తి । అథో అహ్న ఏవైష బలిర్హ్రియతే । తదాహుః । అపశవో
వా ఏతే । యదజావయశ్చారణ్యాశ్చ । ఏతే వై సర్వే పశవః ।
యద్గవ్యా ఇతి । గవ్యాన్పశూనుత్తమేఽహన్నాలభతే ॥ ౩౯ ॥
తేనైవోభయాన్పశూనవరున్ధే । ప్రాజాపత్యా భవన్తి । అనభి
జితస్యాభిజిత్యై । సౌరీర్నవ శ్వేతా వశా అనూబన్ధ్యా భవన్తి ।
అన్తత ఏవ బ్రహ్మవర్చసమవరున్ధే । సోమాయ స్వరాజ్ఞేఽనోవాహావ-
నడ్వాహావితి ద్వన్ద్వినః పశూనాలభతే । అహోరాత్రాణామ-
భిజిత్యై । పశుభిర్వా ఏష వ్యృధ్యతే । యోఽశ్వమేధేన యజతే ।
ఛగల కల్మాషః కికిదీవి విదీగయ ఇతి త్వాష్ట్రాన్పశూనాలభతే ।
పశుభిరేవాత్మానగ్ం సమర్ధయతి । ఋతుభిర్వా ఏష వ్యృధ్యతే ।
యోఽశ్వమేధేన యజతే । పిశఙ్గాస్త్రయో వాసన్తా ఇత్యృతుప-
శూనాలభతే । ఋతుభిరేవాత్మానగ్ం సమర్ధయతి । ఆ వా ఏష ప-
శుభ్యో వృశ్చ్యతే । యోఽశ్వమేధేన యజతే । పర్యగ్నికృతా ఉ-
త్సృజన్త్యనావ్రస్కాయ ॥ ౪౦ ॥

లభ్యన్తే లభ్యతే తాఽవష్టాత్రిస్యశూవాలభతైఽష్టౌ చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిరకామయత మహానన్నాదస్స్యామితి । స ఏతా-
వశ్వమేధే మహిమానావపశ్యత్ । తావగృహ్ణీత । తతో వై స మ-
హానన్నాదోఽభవత్ । యః కామయేత మహానన్నాదస్స్యామి-
తి । స ఏతావశ్వమేధే మహిమానౌ గృహ్ణీత । మహానేవాన్నా-
దో భవతి । యజమానదేవత్యా వై వపా । రాజా మహిమా । య-
ద్వపాం మహిమ్నాభయతః పరియజతి । యజమానమేవ రాజ్యే-
నోభయతః పరిగృహ్ణాతి । పురస్తాత్స్వాహాకారా వా అన్యే దేవాః ।
ఉపరిష్టాత్స్వాహాకారా అన్యే । తే వా ఏతేఽశ్వ ఏవ మేధ్య ఉభ-
యేఽవరుధ్యన్తే । యద్వపాం మహిమ్నాభయతః పరియజతి ।
తానేవోభయాన్ప్రీణాతి ॥ ౭౦ ॥ పరియజతి షట్చ ॥ ౧౦ ॥

వైశ్వదేవో వా అశ్వః । త యత్ప్రాజాపత్యం జుహుయాత్ । యా దేవతా అపిభాగాః । తా భాగధేయేన వ్యర్ధయేత్ । దే-
వతాభ్యస్సమద న్దధ్యాత్ । స్తేగాన్దంష్ట్రాభ్యా మ్మణ్డూ-
కాఞ్జమ్భ్యేభిరితి । ఆజ్యమవదాన జుహుత్వా ప్రతిసఙ్ఖ్యాయమా-
హుతీర్జుహోతి । యా ఏవ దేవతా అపిభాగాః । తా భాగధేయేన స-
మర్ధయతి । న దేవతాభ్యస్సమద న్దధాతి ॥ ౭౧ ॥ చతుర్దశై-
తావనువాకాఞ్జుహోత్యన స్తరిత్యై । ప్రియాసాయ స్వాహేతి
షఞ్చదశమ్ । పఞ్చదశ వా అర్ధమాసస్య రాత్రయః । అర్ధమా-
సశస్సంవత్సర ఆప్యతే । దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్ । తేఽ-
బ్రువన్నగ్నయస్స్విష్టకృతః । అశ్వస్య మేధ్యస్య వయముద్ధా-

రముద్ధరామహై । అథ తానభి భవామేతి । తే లోహితముదహర-
న్త । తతో దేవా అభవన్ ॥ ౪౩ ॥ పరాఽసురాః । యత్స్విష్ట-
కృద్భ్యో లోహితం జుహోతి భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై । భవ-
త్యాత్మనా । పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవతి । గోమృగకణ్ఠేన ప్రథ-
మామాహుతిం జుహోతి । పశవో వై గోమృగః । రుద్రోఽగ్ని-
స్స్విష్టకృత్ । రుద్రాదేవ పశూనన్తర్దధాతి । అథో యత్రైషాఽఽ-
హుతిర్ హూయతే । న తత్ర రుద్రః పశూనభిమన్యతే ॥ ౪౪ ॥
అశ్వశఫేన ద్వితీయామాహుతిం జుహోతి । పశవో వా ఏకశఫమ్ ।
రుద్రోఽగ్నిస్స్విష్టకృత్ । రుద్రాదేవ పశూనన్తర్దధాతి । అథో
యత్రైషాఽఽహుతిర్ హూయతే । న తత్ర రుద్రః పశూనభిమన్యతే ।
అయస్మయేన కమణ్డలునా తృతీయామ్ । ఆహుతిం జుహోత్యా-
యాస్యో వై ప్రజాః । రుద్రోఽగ్నిస్స్విష్టకృత్ । రుద్రాదేవ ప్రజా
అన్తర్దధాతి । అథో యత్రైషాఽఽహుతిర్ హూయతే । న తత్ర రు-
ద్రః ప్రజా అభి మన్యతే ॥ ౪౫ ॥

దధాత్యభవన్మన్యతే ప్రజా అన్తర్దధాతి ద్వే చ ॥ ౧౧ ॥

అశ్వస్య వా ఆలబ్ధస్య మేధ ఉదక్రామత్ । తదశ్వస్తోమీ-
యమభవత్ । యదశ్వస్తోమీయం జుహోతి । సమేధమేవైన-
మాలభతే । ఆజ్యేన జుహోతి । మేధో వా ఆజ్యమ్ । మేధోఽశ్వ-
స్తోమీయమ్ । మేధేనైవాస్మిన్మేధం దధాతి । షట్త్రింశతం
జుహోతి । షట్త్రింశదక్షరా బృహతీ ॥ ౪౬ ॥ [illegible] బార్హతాః
పశవః । సా పశూనాం మాత్రా । పశూనేవ మాత్రయా సమర్ధ-

యతి । తా యద్భూయసీర్వా కనీయసీర్వా జుహుయాత్ । ప్ర-
శూన్మాత్రయా వ్యర్ధయేత్ । షట్త్రిగ్ంశతఞ్జుహోతి । షట్త్రి-
గ్ంశదక్షరా బృహతీ । బార్హతాః పశవః । సా పశూనాం మా-
త్రా । పశూనేవ మాత్రయా సమర్ధయతి ॥ ౪౮ ॥ అశ్వస్తోమీ-
యగ్ం హుత్వా ద్విపదా జుహోతి । ద్విపాద్వై పురుషో ద్విప్ర-
తిష్ఠః । తదేనం ప్రతిష్ఠయా సమర్ధయతి । తదాహుః । అశ్వస్తోమీ-
యం పూర్వగ్ం హోతవ్యా3 ద్విపదా3 ఇతి । అశ్వో వా అశ్వ-
స్తోమీయమ్ । పురుషో ద్విపదాః । అశ్వస్తోమీయగ్ం హుత్వా
ద్విపదా జుహోతి । తస్మాద్ద్విపాచ్చతుష్పాదమత్తి । అథో ద్విప-
ద్యేవ చతుష్పదః ప్రతిష్ఠాపయతి । ద్విపదా హుత్వా । నాన్యాము-
త్తరామాహుతిఞ్జుహుయాత్ । యదన్యాముత్తరామాహుతిఞ్జు-
హుయాత్ । ప్ర ప్రతిష్ఠాయాశ్చ్యవేత । ద్విపదా అన్తతో జుహోతి
ప్రతిష్ఠిత్యై ॥ ౪౯ ॥ బృహత్యర్ధయతి స్థాపయతి పఞ్చ చ ॥ ౧౨ ॥

ప్రజాపతిరశ్వమేధమసృజత । సోఽస్మాథ్సృష్టోఽపాక్రా-
మత్ । త యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । త యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వ-
విన్దత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్ । తదిష్టీ-
నామిష్టిత్వమ్ । యథ్సంవథ్సరమిష్టిభిర్యజతే । అశ్వమేవ తదన్వి-
చ్ఛతి । సావిత్రియో భవన్తి ॥ ౫౦ ॥ ఇయం వై సవితా । యో వా
అస్యాం నశ్యతి యో నిలయతే । అస్యాం వావ తం విన్దన్తి । న వా
ఇమాం కశ్చనేత్యాహుః । తిర్యఙ్ఙూర్ధ్వోఽత్యేతుమర్హతీతి ।
యథ్సావిత్రియో భవన్తి । సవితృప్రసూత ఏవైనమిచ్ఛతి । ఈశ్వ-

రో వా అశ్వః ప్రముక్తః పరాం పరావతఙ్గన్తోః । యత్సాయం
ధృతీర్జుహోతి । అశ్వస్య యత్యై ధృత్యై ॥ ౨౦ ॥ [illegible] య-
త్ప్రాతరిష్టిభిర్యజతే । అశ్వమేవ తదన్విచ్ఛతి । యత్సాయం
ధృతీర్జుహోతి । అశ్వస్యైవ యత్యై ధృత్యై । తస్మాత్సా-
యం ప్రజాః క్షేమ్యా భవన్తి । యత్ప్రాతరిష్టిభిర్యజతే । అశ్వ-
మేవ తదన్విచ్ఛతి । తస్మాద్దివా నష్టైష ఏతి । యత్ప్రాతరిష్టిభిర్య-
జతే సాయం ధృతీర్జుహోతి । అహోరాత్రాభ్యామేవైనమ-
న్విచ్ఛతి । అథో అహోరాత్రాభ్యామేవాస్మై యోగక్షేమఙ్కల్ప-
యతి ॥ ౨౧ ॥ భవన్తి ధృత్యా ఏనమన్విచ్ఛత్యేకఞ్చ ॥ ౧౩ ॥

అప వా ఏతస్మాచ్ఛ్రీ రాష్ట్రం క్రామతి । యోఽశ్వమే-
ధేన యజతే । బ్రాహ్మణౌ వీణాగాథినౌ గాయతః । శ్రియా వా
ఏతద్రూపమ్ । యద్వీణా । శ్రియమేవాస్మిన్తద్ధత్తః । యదా ఖలు
వై పురుషః శ్రియమశ్నుతే । వీణాఽస్మై వాద్యతే । తదాహుః ।
యదుభౌ బ్రాహ్మణౌ గాయేతామ్ ॥ ౨౨ ॥ ప్రభ్రగ్ంశుకాఽ-
స్మాచ్ఛ్రీస్స్యాత్ । న వై బ్రాహ్మణే శ్రీ రమత ఇతి । బ్రాహ్మణోఽ-
న్యో గాయేత్ । రాజన్యోఽన్యః । బ్రహ్మ వై బ్రాహ్మణః । క్షత్త్రగ్ం
రాజన్యః । తథా హాస్య బ్రహ్మణా చ క్షత్త్రేణ చోభయతః శ్రీః పరి
గృహీతా భవతి । తదాహుః । యదుభౌ దివా గాయేతామ్ । అ-
పాస్మాద్రాష్ట్రం క్రామేత్ ॥ ౨౩ ॥ న వై బ్రాహ్మణే రాష్ట్రగ్ం
రమత ఇతి । యదా ఖలు వై రాజా కామయతే । అథ బ్రాహ్మ-
ణం జినాతి । దివా బ్రాహ్మణో గాయేత్ । నక్తగ్ం రాజన్యః ।

బ్రహ్మణో వైరూపమహః । క్షత్త్రస్య రాత్రిః । తథా హాస్య బ్రహ్మ-
ణా చ క్షత్త్రేణ చోభయతో రాష్ట్రం పరిగృహీతమ్భవతి । ఇత్యదదా
ఇత్యయజథా ఇత్యపచ ఇతి బ్రాహ్మణో గాయేత్ । ఇష్టాపూర్తం వై
బ్రాహ్మణస్య ॥ ౧౪ ॥ ఇష్టాపూర్తేనైవైనꣳ స సమర్ధయతి ।
ఇత్యజినా ఇత్యయుధ్యథా ఇత్యముꣳ సఙ్గ్రామమహన్నితి
రాజన్యః । యుద్ధం వై రాజన్యస్య । యుద్ధేనైవైనꣳ స సమర్ధ-
యతి । అక్లృప్తా వా ఏతస్యర్తవ ఇత్యాహుః । యోఽశ్వమే-
ధేన యజత ఇతి । తిస్రోఽన్యో గాయతి తిస్రోఽన్యః । షట్సం-
పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతూనేవాస్మై కల్పయతః । తా-
భ్యాꣳ సꣳస్థాయామ్ । అనోయుక్తే చ శతే చ దదాతి । శతా-
యుః పురుషశ్శతేన్ద్రియః । ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౧౫ ॥
గాయేతాబ్రహ్మెద్బ్రాహ్మణస్య కల్పయతశ్చత్వారి చ ॥ ౧౮ ॥

సర్వేషు వా ఏతేషు లోకేషు మృత్యవోఽన్వాయత్తాః । తే-
భ్యో యదాహుతీర్న జుహుయాత్ । లోకే లోక ఏనం మృత్యు-
ర్విన్దేత్ । మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహేత్యభిపూర్వ-
మాహుతీర్జుహోతి । లోకాల్లోకాదేవ మృత్యుమవయజతే । నై-
నల్లోకేలోకే మృత్యుర్విన్దతి । యదముష్మై స్వాహాఽముష్మై
స్వాహేతి జుహ్వాథ్సఞ్చక్షీత । బహుం మృత్యుమమిత్రఙ్కుర్వీత ।
మృత్యవే స్వాహేత్యేకస్మా ఏవైకాఞ్జుహుయాత్ । ఏకో వా
అముష్మిల్లోకే మృత్యుః ॥ ౧౬ ॥ అశనయా మృత్యురేవ ।
తమేవాముష్మిల్లోకేఽవయజతే । భ్రూణహత్యాయై స్వాహే-

త్యవభృథ ఆహుతిఞ్జుహోతి । భ్రూణహత్యామేవావయజతే । తదాహుః । యద్భ్రూణహత్యా పాత్ర్యాఽథ । కస్మాద్యజ్ఞేఽపి క్రియత ఇతి । అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః । భ్రూణహత్యా వావ మృత్యురితి । యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిఞ్జుహోతి ॥ ౫౮ ॥ మృత్యుమేవాహుత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణఙ్కృత్వా । భ్రూణఘ్నే భేషజఙ్కరోతి । ఏతాగ్ం హ వై ముణ్డిభ ఔదన్యవః । భ్రూణహత్యాయై ప్రాయశ్చిత్తిం విదాఞ్చకార । యో హాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మణగ్ం హన్తి । సర్వస్మై తస్మై భేషజఙ్కరోతి । జుమ్బకాయ స్వాహేత్యవభృథ ఉత్తమామాహుతిఞ్జుహోతి । వరుణో వై జుమ్బకః । అన్తత ఏవ వరుణమవయజతే । ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్య పిఙ్గాక్షస్య మూర్ధఞ్జుహోతి । ఏతద్వై వరుణస్య రూపమ్ । రూపేణైవ వరుణమవయజతే ॥ ౫౯ ॥

లోకే మృత్యుర్జుహోతి మూర్ధఞ్జుహోతి ద్వే చ ॥ ౧౫ ॥

వారుణో వా అశ్వః । తన్దేవతయా వ్యర్ధయతి । యత్ప్రాజాపత్యఙ్కరోతి । నమో రాజ్ఞే నమో వరుణాయేత్యాహ । వారుణో వా అశ్వః । స్వయైవైనన్దేవతయా సమర్ధయతి । నమోఽశ్వాయ నమః ప్రజాపతయ ఇత్యాహ । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః । స్వయైవైనన్దేవతయా సమర్ధయతి । నమోఽధిపతయ ఇత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ ధర్మో వా అధిపతిః । ధర్మమేవావ రున్ధే । అధిపతిరస్యధిపతిమ్మా కుర్వధిపతిరహం ప్రజానామ్భూ-

యాస్తమిత్యాహ । అధిపతిమేవైనగ్ం సమానానాఙ్కరోతి । మా-
న్ధేహి మయి ధేహీత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । ఉపాకృ-
తాయ స్వాహేత్యుపాకృతే జుహోతి । ఆలబ్ధాయ స్వాహేతి ని-
యుక్తే జుహోతి । హుతాయ స్వాహేతి హుతే జుహోతి । ఏషాం
లోకానామభిజిత్యై ॥ ౬౦ ॥ ప్రవా ఏష ఏభ్యో లోకేభ్య-
శ్చ్యవతే । యోఽశ్వమేధేన యజతే । ఆగ్నేయమైన్ద్రాగ్న-
మాశ్వినమ్ । తాన్పశూనాలభతే ప్రతిష్ఠిత్యై । యదాగ్నేయో
భవతి । అగ్నిస్సర్వా దేవతాః । దేవతా ఏవావరున్ధే । బ్రహ్మ
వా అగ్నిః । క్షత్రమిన్ద్రః । యదైన్ద్రాగ్నో భవతి ॥ ౬౧ ॥
బ్రహ్మక్షత్రే ఏవావరున్ధే । యదాశ్వినో భవతి । ఆశిషామ-
వరుద్ధ్యై । త్రయో భవన్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏష్వేవ లోకే-
షు ప్రతితిష్ఠతి । అగ్నయేఽగ్ంహోముచేఽష్టాకపాల ఇతి దశహ-
విషమిష్టిన్నిర్వపతి । దశాక్షరా విరాట్ । అన్నవ్విరాట్ । విరా-
జైవాన్నాద్యమవరున్ధే । అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతస ఇతి
యాజ్యానువాక్యా భవన్తి సర్వత్వాయ ॥ ౬౨ ॥ అధిపతయ
ఇత్యాహాభిజిత్యా ఐన్ద్రాగ్నో భవతి రున్ధ ఏకఞ్చ ॥ ౧౬ ॥

యద్యశ్వముపతపద్విన్దేత్ । ఆగ్నేయమష్టాకపాలన్ని-
ర్వపేత్ । సౌమ్యఞ్చరుమ్ । సావిత్రమష్టాకపాలమ్ । యదా-
గ్నేయో భవతి । అగ్నిస్సర్వా దేవతాః । దేవతాభిరేవైనమ్భిష-
జ్యతి । యత్సౌమ్యో భవతి । సోమో వా ఓషధీనాగ్ం రాజా ।
యాభ్య ఏవైనవ్విన్దతి ॥ ౬౩ ॥ తాభిరేవైనమ్భిషజ్యతి । య-

థ్సావిత్రో భవతి । సవితృప్రసూత ఏవైనమ్భిషజ్యతి । ఏతాభిరే-
వైనన్దేవతాభిర్భిషజ్యతి । అగదో హైవ భవతి ॥ పౌష్ణఞ్చరు-
న్నిర్వపేత్ । యది శ్లోణస్స్యాత్ । పూషా వై శ్లోణ్యస్య భిషక్ ।
స ఏవైనమ్భిషజ్యతి । అశ్లోణో హైవ భవతి ॥ ౬౪ ॥ రౌద్ర-
ఞ్చరున్నిర్వపేత్ । యది మహతీ దేవతాఽభిమన్యేత । ఏతద్దేవత్యో
వా అశ్వః । స్వయైవైనన్దేవతయా భిషజ్యతి । అగదో హైవ భవ-
తి । వైశ్వానరన్ద్వాదశకపాలన్నిర్వపేన్మృగాఖరే యది నాగ-
చ్ఛేత్ । ఇయం వా అగ్నిర్వైశ్వానరః । ఇయమేవైనమర్చిభ్యాం
పరిరోధమానయతి । ఆ హైవ సుత్యమహర్గచ్ఛతి । యద్యధీయా-
త్ ॥ ౬౫ ॥ అగ్నయేఽగ్ంహోముచేఽష్టాకపాలః । సౌర్యం
పయః । వాయవ్య ఆజ్యభాగః । యజమానో వా అశ్వః । అగ్ం-
హసా వా ఏష గృహీతః । యస్యాశ్వో మేధాయ ప్రోక్షితోఽధ్యేతి ।
యదగ్ంహోముచే నిర్వపతి । అగ్ంహస ఏవ తేన ముచ్యతే । య-
జమానో వా అశ్వః । రేతసా వా ఏష వ్యృధ్యతే ॥ ౬౬ ॥ ☞ య-
స్యాశ్వో మేధాయ ప్రోక్షితోఽధ్యేతి । సౌర్యగ్ం రేతః । య-
త్సౌర్యం పయో భవతి । రేతస్యేవైనగ్ం స సమర్ధయతి । యజమా-
నో వా అశ్వః । గర్భైర్వా ఏష వ్యృధ్యతే । యస్యాశ్వో మే ధా-
య ప్రోక్షితోఽధ్యేతి । వాయవ్యా గర్భాః । యద్వాయవ్య ఆజ్య-
భాగో భవతి । గర్భైరేవైనగ్ం స సమర్ధయతి । అథో యస్యైషాఽ-
శ్వమేధే ప్రాయశ్చిత్తిః క్రియతే । ఇష్ట్వా వసీయాన్భవతి ॥ ౬౭ ॥
విన్దత్యశ్లోణో హైవ భవత్యధీయాదృధ్యతే గర్భైరేవ-

న్సగ్ంస సమర్ధయతి ద్వే చ ॥ ౧౭ ॥

తదాహుః । ద్వాదశ బ్రహ్మౌదనాన్థ్సగ్ంస్థితే నిర్వపేత్ ।
ద్వాదశభిర్వేష్టిభిర్యజేతేతి । యదిష్టిభిర్యజేత । ఉపనాముక ఏనం
యజ్ఞస్స్యాత్ । పాపీయాగ్ంస్తు స్యాత్ । ఆప్తాని వా ఏతస్య ఛన్దాగ్ంసి । య ఈజానః । తాని క ఏతావదాప్తాని పునః ప్రయుఞ్జీతేతి ।
సర్వా వై సగ్ంస్థితే యజ్ఞే వాగాప్యతే ॥ ౬౮ ॥ సాఽఽప్తా భవతి యాతయామ్నీ । క్రూరీకృతేవ హి భవత్యరుమ్కృతా । సా న పునః ప్రయుజ్యేత్యాహుః । ద్వాదశైవ బ్రహ్మౌదనాన్థ్సగ్ంస్థితే నిర్వపేత్ ।
ప్రజాపతిర్వా ఓదనః । యజ్ఞః ప్రజాపతిః । ఉపనాముక ఏనం
యజ్ఞో భవతి । న పాపీయాన్భవతి । ద్వాదశ భవన్తి । ద్వాదశ మాసాస్సంవథ్సరః । సంవథ్సర ఏవ ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౬౯ ॥

ఆప్యతే సంవథ్సర ఏకఞ్చ ॥ ౧౯ ॥

ఏష వై విభూర్నామ యజ్ఞః । సర్వగ్ం హ వై తత్ర విభు భవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై ప్రభూర్నామ యజ్ఞః ।
సర్వగ్ం హ వై తత్ర ప్రభు భవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే ।
ఏష వా ఊర్జస్వాన్నామ యజ్ఞః । సర్వగ్ం హ వై తత్రోర్జస్వ-
ద్భవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై పయస్వాన్నా-
మ యజ్ఞః ॥ ౨౦ ॥ సర్వగ్ం హ వై తత్ర పయస్వద్భవతి । యత్రై-
తేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై విధృతో నామ యజ్ఞః । సర్వగ్ం హ
వై తత్ర విధృతమ్భవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై

వ్యావృత్తో నామ యజ్ఞః । సర్వాగ్ం హ వై తత్ర వ్యావృత్తమ్భవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై ప్రతిష్ఠితో నామ యజ్ఞః । సర్వాగ్ం హ వై తత్ర ప్రతిష్ఠితమ్భవతి ॥ ౭౧ ॥ యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై తేజస్వీ నామ యజ్ఞః । సర్వాగ్ం హ వై తత్ర తేజస్వీ భవతి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై బ్రహ్మవర్చసీ నామ యజ్ఞః । ఆ హ వై తత్ర బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతే । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వా అతివ్యాధీ నామ యజ్ఞః । ఆ హ వై తత్ర రాజన్యోఽతివ్యాధీ జాయతే । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై దీర్ఘో నామ యజ్ఞః । దీర్ఘాయుషో హ వై తత్ర మనుష్యా భవన్తి । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే । ఏష వై కౢప్తో నామ యజ్ఞః । కల్పతే హ వై తత్ర ప్రజాభ్యో యోగక్షేమః । యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే ॥ ౭౨ ॥ పయస్వాన్నామ యజ్ఞః ప్రతిష్ఠితమ్భవతి యత్రైతేన యజ్ఞేన యజన్తే షట్చ ॥ ౧౯ ॥

ఏషవై విభూః ప్రభూరూర్జస్వాన్పయస్వాన్ విధృతో వ్యావృత్తః ప్రతిష్ఠితస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యతివ్యాధీ దీర్ఘః కౢప్తో ద్వాదశ ॥

తార్ప్యేణాశ్వగ్ం సంజ్ఞపయన్తి । యజ్ఞో వై తార్ప్యమ్ । యజ్ఞేనైవైనగ్ం సమర్ధయన్తి । యామేన సామ్నా ప్రస్తోతాఽనూపతిష్ఠతే । యమల్లోకమేవైనఙ్గమయతి । తార్ప్యే చ కృత్యధీవాసే చాశ్వగ్ం సంజ్ఞపయన్తి । ఏతద్వై పశూనాగ్ం రూపమ్ । రూపేణైవ పశూనవరున్ధే । హిరణ్యకశిపు భవతి । తేజసోఽవరుద్ధ్యై ॥ ౭౩ ॥

రుక్మో భవతి । సువర్గస్య లోకస్యానుఖ్యాత్యై । అశ్వో భవతి । ప్రజాపతేరాప్త్యై । అస్య వై లోకస్య రూపన్తార్ప్యమ్ । అన్తరిక్షస్య కృత్యధీవాసః । దివో హిరణ్యకశిపు । ఆదిత్యస్య రుక్మః । ప్రజాపతేరశ్వః । ఇమమేవ లోకన్తార్ప్యేణాప్నోతి ॥ ౨౮ ॥ అన్తరిక్షఙ్కృత్యధీవాసేన । దివగ్ం హిరణ్యకశిపునా । ఆదిత్యగ్ం రుక్మేణ । అశ్వేనైవ మేధ్యేన ప్రజాపతేస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి । యోఽశ్వమేధేన యజతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౨౯ ॥

అవరుద్ధ్యా ఆప్నోత్యష్టౌ చ ॥ ౩౦ ॥

ఆదిత్యాశ్చాఙ్గిరసశ్చ సువర్గే లోకేఽస్పర్ధన్త । తేఽఙ్గిరస ఆదిత్యేభ్యః । అముమాదిత్యమశ్వగ్ం శ్వేతమ్భూతన్దక్షిణామనయన్ । తేఽబ్రువన్ । యన్నో నేష్ట । స వర్యోఽభూదితి । తస్మాదశ్వగ్ం సవర్యేత్యాహ్వయన్తి । తస్మాద్యజ్ఞే వరో దీయతే । యత్ప్రజాపతిరాలబ్ధోఽశ్వోఽభవత్ । తస్మాదశ్వో నామ ॥ ౨౧ ॥ యచ్ఛ్వయదరురాసీత్ । తస్మాదర్వా నామ । యత్సద్యో వాజాన్థ్సమజయత్ । తస్మాద్వాజీ నామ । యదసురాణాల్లోకానాదత్త । తస్మాదాదిత్యో నామ । అగ్నిర్వా అశ్వమేధస్య యోనిరాయతనమ్ । సూర్యోఽగ్నేర్యోనిరాయతనమ్ । యదశ్వమేధేఽగ్నౌ చిత్య ఉత్తరవేదిముపవపతి । యోనిమన్తమేవైనమాయతనవన్తఙ్కరోతి ॥ ౨౨ ॥ యోనిమానాయతనవాన్భవతి । య

క్షైవ వేద । ప్రాణాపానౌ వా ఏతౌ దేవానామ్ । యదర్కా-
శ్వమేధౌ । ప్రాణాపానావేవావరున్ధే । ఓజో బలం వా ఏతౌ దే-
వానామ్ । యదర్కాశ్వమేధౌ । ఓజో బలమేవావరున్ధే । అగ్ని-
ర్వా అశ్వమేధస్య యోనిరాయతనమ్ । సూర్యోఽగ్నేర్యోనిరా-
యతనమ్ । యదశ్వమేధేఽగ్నిం చిత్య ఉత్తరవేదిఞ్చినోతి । తావ-
ర్కాశ్వమేధౌ । అర్కాశ్వమేధావేవావరున్ధే । అథో అర్కాశ్వ-
మేధయోరేవ ప్రతితిష్ఠతి ॥ ౭౮ ॥ నామ కరోతి సూర్యోఽగ్నేర్యోనిరా-
యతనఞ్చత్వారి చ ॥ ౨౦ ॥

ప్రజాపతిం వై దేవాః పితరమ్ । పశుమ్భూతమ్మేధాయా-
లభన్త । తమాలభ్యోపావసన్ । ప్రాతర్యష్టాస్మహే ఇతి । ఏ-
ష వా ఏతద్దేవా నామహః । యత్సంవత్సరః । తస్మాదశ్వః పురస్తా-
త్సంవత్సర ఆలభ్యతే । యత్ప్రజాపతిరాలబ్ధోశ్వోఽభవత్ । త-
స్మాదశ్వః । యత్సద్యో మేధోఽభవత్ ॥ ౭౯ ॥ తస్మాదశ్వమే-
ధః । వేదుకోఽశ్వమాశుమ్భవతి । య ఏవం వేద । యద్వై తత్ప్ర-
జాపతిరాలబ్ధోశ్వోఽభవత్ । తస్మాదశ్వః ప్రజాపతేః పశూనామ-
నురూపతమః । ఆఽస్య పుత్రః ప్రతిరూపో జాయతే । య ఏవం వేద ।
సర్వాణి భూతాని సమ్భృత్యాలభతే । పశుమేనన్దేవాస్తేజసే బ్ర-
హ్మవర్చసాయ భరన్తి । యోఽశ్వమేధేన యజతే ॥ ౮౦ ॥ [illegible] య
ఉచైనమేవ వేద । ఏతద్వై తద్దేవా ఏతాన్దేవతామ్ । పశు-
మ్భూతమ్మేధాయాలభన్త । యజ్ఞమేవ । యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త
దేవాః । కామప్రయజ్ఞమకుర్వత । తేఽమృతత్వమకామయన్త ।

తేఽమృతత్వమగచ్ఛన్ । యోఽశ్వమేధేన యజతే । దేవానా-
మేవాయనేనైతి ॥ ౮౧ ॥ ప్రాజాపత్యేనైవ యజ్ఞేన యజతే సావి-
త్రేణ । అపునర్మారమేవ గచ్ఛతి । ఏతస్య వై రూపేణ పురస్తాత్ప్రా-
జాపత్యమృషభన్తూపరమ్బహురూపమాలభతే । సర్వేభ్యః
కామేభ్యః । సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్య జిత్యై । సర్వమేవ తేనా-
ప్నోతి । సర్వఞ్జయతి । యోఽశ్వమేధేన యజతే । య ఉ చైనమే-
వవేద ॥ ౮౨ ॥ మేధోఽభవద్యజత ఏతి వేద ॥ ౨౨ ॥

యో వా అశ్వస్య మేధ్యస్య లోమనీ వేద । అశ్వస్యైవ
మేధ్యస్య లోమఁల్లోమఞ్జుహోతి । అహోరాత్రే వా అశ్వస్య మేధ్య-
స్య లోమనీ । యత్సాయంప్రాతర్జుహోతి । అశ్వస్యైవ మేధ్య-
స్య లోమఁల్లోమఞ్జుహోతి । ఏతదనుకృతి హ స్మ వై పురా ।
అశ్వస్య మేధ్యస్య లోమఁల్లోమఞ్జుహ్వతి । యో వా అశ్వస్య మే-
ధ్యస్య పదే వేద । అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య పదేపదే జుహోతి । దర్శపూర్ణ-
మాసౌ వా అశ్వస్య మేధ్యస్య పదే ॥ ౮౩ ॥ యద్దర్శపూర్ణమాసౌ
యజతే । అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య పదేపదే జుహోతి । ఏతదనుకృతి హ స్మ
వై పురా । అశ్వస్య మేధ్యస్య పదేపదే జుహ్వతి । యో వా అశ్వస్య
మేధ్యస్య వివర్తనం వేద । అశ్వస్యైవ మేధ్యస్య వివర్తనే వివ-
ర్తనే జుహోతి । అసౌ వా ఆదిత్యోఽశ్వః । స ఆహవనీయమాగ-
చ్ఛతి । తద్వివర్తతే । యదగ్నిహోత్రఞ్జుహోతి । అశ్వస్యైవ
మేధ్యస్య వివర్తనే వివర్తనే జుహోతి । ఏతదనుకృతి హ స్మ వై

పురా । అశ్వస్య మేధ్యస్య వివర్తనే వివర్తనే జుహోతి ॥ ౭౮ ॥

పదే అగ్నిహోత్రఞ్జుహోతి త్రీణి చ ॥ ౨౩ ॥

ప్రజాపతిస్తమష్టాదశభిః ప్రజాపతిరకామయతోభావస్తే
యుఞ్జన్తి తేజసాఽప ప్రాణా అప శ్రీర్యాఘ్వాం ప్రజాపతిః ప్రాణాఽను
ప్రథమేన ప్రజాపతిరకామయత మహాన్ వైశ్వదేవో వా అశ్వోఽ-
శ్వస్య ప్రజాపతిస్తయజ్ఞక్రతుభిరప శ్రీర్బ్రాహ్మణో సర్వేషు
య
వారుణో యదశ్వస్తదాహురేష వై విభూస్తార్క్ష్యణాదిత్యాః
ప్రజాపతిం పితరద్యో వా అశ్వస్య మేధ్యస్య లోమసీ త్రయో-
య
విగ్ంశతిః ॥ ౨౩ ॥

ప్రజాపతిరస్మిల్లోఁక ఉత్తరతశ్శ్రియమేవ ప్రజాపతిరకామయత
మహాన్ యత్ప్రీతః ప్ర వా ఏష ఏభ్యో లోకేభ్యస్సువర్గం
షా వై తత్ప్రియస్స్వద్య ఉచ్చైనమేవ వేద చత్వార్యశీతిః ॥ ౭౯ ॥
వ

ప్రజాపతిరశ్వమేధఞ్జుహోతి ॥ ౨౮ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥